

BÜYÜK HARFLERİN YAZIMI

Cümle büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir. (Atatürk)

Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem vb.) konur.

- **Örnek:** Atatürk “Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!” diyor.

İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz.

- **Örnek:** Bu sefer de onları -her zamanki yerlerinde bulmak ihtimaliyle- farkında olmadan aramıştım.
(Ahmet Hamdi Tanpınar)

İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar. İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bunlar büyük harfle başlamaz.

- **Örnek:** Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir. (Cenap Şahabettin)
- **Örnek:** Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler... (Memduh Şevket Esenal)

Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle başlamaz.

- **Örnek:** 2007 yılında Türk Dil Kurumunun 75. yılını kutladık.

Örnek niteliğindeki kelimelerle başlayan cümlede de ilk harf büyük yazılır.

- **Örnek:** “Banka, bütçe, devlet, fındık, kanep, menekşe, şemsiye” gibi yüzlerce kelime, kökenleri yabancı olmakla birlikte artık dilimizin malı olmuştur.

Dizeler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak. (M. Akif Ersoy)

Özel adlar büyük harfle başlar. Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Ahmet Haşim, Sait Faik Abasıyanık, Yunus Emre vb.

Takma adlar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman), Kirpi (Refik Halit Karay) vb.

Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Erol Bey, Sayın Prof. Dr. Hasan Eren; Mustafa Efendi, Zeynep Hanım vb.

Akrabalık adı olup lakap veya ünvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar. Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar.

- **Örnek:** Baba Gündüz, Dayı Kemal, Hala Sultan, Nene Hatun; Gül Baba, Susuz Dede, Telli Baba vb.

Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Sayın Bakan,
Sayın Vali,

Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Sevgili Kardeşim,
Aziz Dostum,

Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Boncuk, Fındık, Minnoş, Pamuk vb.

Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Alman, Arap, İngiliz, Japon, Rus, Türk; Kazak, Kırgız; Hacımusalı, Karakeçili vb.

Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça, Arapça; Oğuzca, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe, Tatarca vb.

Devlet adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Suudi Arabistan, Azerbaycan, Kırım Özerk Cumhuriyeti vb.

Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan; Musevilik, Musevi; Budizm, Budist; Hanefilik, Hanefi; Katoliklik, Katolik vb.

Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Tanrı, Allah, İlah, Cebrael, Zeus, Osiris, Kibele vb.

“Tanrı, Allah, İlah” sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.

- **Örnek:** Eski Yunan tanrıları. Müzik dünyasının ilahı.
- **Örnek:** “Amerika’da kaçakçılığın allahları vardır.” (Tanık Buğra)

Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Merkür, Neptün, Satürn; Halley vb.

Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.

- **Örnek:** Biz dünyadan ayrı yaşarken dünya epey değişmiş. (Hüseyin Cahit Yalçın)

Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözcüklerinin ilk harfleri büyük yazılır.

- **Örnek:** Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb.

Bu sözcükler yön bildirdiğinde küçük yazılır.

- **Örnek:** Bursa’nın doğusu, Ankara’nın batısı vb.

Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Afrika; İç Anadolu; İstanbul; Turgutlu; Akçaköy; Kızılay vb.

Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Ağrı Dağı, Asya Yakası, Çanakkale Boğazı, Dicle Irmağı, Ege Denizi, Erciyes Dağı, Fırat Nehri, Süveyş Kanalı, Van Gölü, Zigana Geçidi vb.

Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.

- **Örnek:** Konya ili, Etimesgut ilçesi, Uzungöl beldesi, Taflan köyü vb.

Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Yunus Emre Mahallesi, Karaköy Meydanı, Ziya Gökalp Bulvarı, Nene Hatun Caddesi, İnkılap Sokağı vb.

Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Dolmabahçe Sarayı, Çankaya Köşkü, Horozlu Han, Ankara Kalesi, Mostar Köprüsü, Beyazıt Kulesi, Bilge Kağan Anıtı vb.

Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Dil Kurumu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Devlet Malzeme Ofisi, Millî Kütüphane, Atatürk Orman Çiftliği, Çankaya Lisesi; Anadolu Kulübü, Mavi Köşe Bakkaliyesi; Türk Ocağı, Yeşilay Derneği, Emek İnşaat; Bakanlar Kurulu, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı; Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü vb.

Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Medeni Kanun, Türk Bayrağı Tüzüğü, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği vb.

Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Nutuk, Sinekli Bakkal; Türk Dili; Resmî Gazete, Hürriyet; Kaplumbağa Terbiyecisi; Yorgun Herkül; Onuncu Yıl Marşı vb.

Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz.

- **Örnek:** Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Halı Dokuyan Kızlar tablosu vb.

Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Miraç Kandili; Anneler Günü, 14 Mart Tıp Bayramı, Hıdırellez vb.

Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Kurtuluş Savaşı, Millî Mücadele, Cıralı Taş Devri, İlk Çağ, Lale Devri, Cahiliye Dönemi, Millî Edebiyat Dönemi vb.

Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Avrupalı, Avrupalılaşmak, Asyalılık, Darvinci, Konyalı, Bursalı vb.

Para birimleri büyük harfle başlamaz.

- **Örnek:** avro, dinar, dolar, lira, kuruş, lîret vb.

Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Antep fıstığı, Brüksel lahanası, Frenk gömleği, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Japon gülü, Maraş dondurması, Van kedisi vb.

Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

- **Örnek:** 29 Mayıs 1453 Salı günü, 28 Aralık 1982'de göreve başladı.
- **Örnek:** Lale Festivali 25 Haziran'da başlayacak.

Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

- **Örnek:** Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar. Yürütme Kurulu toplantılarını perşembe günleri yaparız.

Tabela, levha ve levha niteliğindeki yazılarda geçen kelimeler büyük harfle başlar.

- **Örnek:** Giriş, Çıkış, Müdür, Vezne, Başkan, Doktor, Otobüs Durağı, Dolmuş Durağı, Şehirler Arası Telefon, 3. Kat, 4. Sınıf, 1. Blok vb.

SAYILARIN YAZILIŞI

Sayılar harflerle de yazılabilir.

- **Örnek:** bin yıldan beri, on dört gün, haftanın beşinci günü, üçüncü sınıf vb.

Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.

- **Örnek:** 17.30'da, 1.500.000 lira, 25 kilogram, 150 kilometre, 15 metre kumaş, 1.250.000 kişi vb.

Saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir.

- **Örnek:** saat dokuzu beş geçe, saat onda vb.

Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözleri harfle yazılabilir.

- **Örnek:** 1 milyar 500 milyon kişi, 3 bin 255 kalem vb.

Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır.

- **Örnek:** iki yüz, bin iki yüz elli bir vb.

Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır.

- **Örnek:** 650,35 (altıyüzelliTL, otuzbeşkr.)

Romen rakamları tarihî olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır.

- **Örnek:** II. Dünya Savaşı; XX. yüzyıl; III. Selim, V; 1.XI.1928; I. Cilt; I) ... II) ... vb.

Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.

- **Örnek:** 4.567, 326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500 vb.

Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır. Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.

- **Örnek:** 15., 56., XX.; 15'inci, 56'ncı, XX'nci vb.

Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.

- **Örnek:** 2'sher değil ikişer, 9'ar değil dokuzar vb.

Bayağı kesirlere getirilecek ekler alttaki sayı esas alınarak yazılır.

- **Örnek:** 4/8'i (dört bölü sekizi), 1/2'si (bir bölü ikisi) vb.

Bir zorunluluk olmadıkça cümle rakamla başlamaz.

BAZI BAĞLAÇ VE EKLERİN YAZIMI

Bağlaç Olan da / de'nin Yazılışı

Bağlaç olan da / de ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar.

- **Örnek:** Kızı da geldi gelini de.

Ayrı yazılan da / de hiçbir zaman ta / te biçiminde yazılmaz.

- **Örnek:** Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var (Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var değil)

Ya sözüyle birlikte kullanılan da ayrı yazılır: ya da da / de bağlacını kendisinden önceki kelimeden kesme ile ayırmak yanlıştır.

- **Örnek:** Ayşe de geldi (Ayşe'de geldi değil). Kitabın kapağına da dikkat et (Kitabın kapağına 'da dikkat et değil).

Bulunma Durumu Eki -da / -de / -ta / -te'nin Yazılışı

Bulunma durumu eki getirildiği kelimeye bitişik yazılır.

- **Örnek:** devede (deve-de) kulak, yolda (yol-da) kalmak, ayakta (ayak-ta) durmak, işte (iş-te) çalışmak vb.

Yurtta sulh, cihanda sulh. (Atatürk)

Bağlaç Olan ki' nin Yazılışı

Bağlaç olan ki ayrı yazılır.

- **Örnek:** bilmem ki, demek ki, kaldı ki, yeter ki vb.

Birkaç örnekte ki bağlacı kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır.

- **Örnek:** belki, çünkü hâlbuki mademki, meğerki, oysaki, sanki.

ile' nin Yazılışı

ile, ayrı olarak yazılabildiği gibi kelimelere eklenerek de yazılabilir.

ile, ünsüzle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında i ünlüsü düşer ve büyük ünlü uyumuna uyar.

- **Örnek:** bulut-la (bulut ile), çiçek-le (çiçek ile) vb.

ile, ünlüyle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında araya y ünsüzü girer ve başındaki i ünlüsü düşer.

- **Örnek:** arkadaşı-y-la (arkadaşı ile), çevre-y-le (çevre ile), sürü-y-le (sürü ile), yapı-y-la (yapı ile) vb.

Soru Eki mı / mi / mu / mü 'nün Yazılışı

Bu ek gelenekleşmiş olarak ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar.

- **Örnek:** Kaldı mı? Sen de mi geldin? Olur mu? İnsanlık öldü mü?

Soru ekinde sonra gelen ekler, bu eke bitişik olarak yazılır.

- **Örnek:** Verecek misin? Okuyor muyuz? Çocuk muyum? Gelecek miydi?

Bu ek sorudan başka görevlerde kullanıldığında da ayrı yazılır.

- **Örnek:** Güzel mi güzel! Yağmur yağdı mı dışarı çıkamayız.